

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 4Co/11/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1220201458
Dátum vydania rozhodnutia: 29. 11. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Valéria Kleinová, st.
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2023:1220201458.3

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Valérie Kleinovej st. a členov senátu Mgr. Ingrid Degmovej Pospíšilovej a JUDr. Anny Kašajovej v právnej veci žalobkyne: E. M., I. XX.X.XXXX, trvalo bytom B. XX, Z., zastúpenej: G. Y., M. L. T., M. M. Z. X, W., IČO: XX XXX XXX, proti žalovanej: F. K., I. XX.X.XXXX, trvalo bytom Z. U. XX, N., zastúpenej: V. J. Q., advokát, so sídlom X. XXA, Z., IČO: XX XXX XXX, o určenie právnej skutočnosti v dedičskom spore, na odvolanie žalovanej proti rozsudku Okresného súdu Bratislava II zo dňa 29. septembra 2022 č.k. 18C24/2020-201 takto

rozhodol:

Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach, a to vo výroku I, ktorým bola určená neplatnosť listiny o vydedení, ako aj v časti trov konania (III. výrok) **p o t v r d z u j e.**

Žalobkyni nepriznáva nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie určil, že listina o vydedení poručiťky S. L., narodenej dňa XX.XX.XXXX, zomrelej dňa XX.XX.XXXX, naposledy bytom M.H. X, Z., spísaná notárkou V. V. K. dňa 17.10.2006 vo forme notárskej zápisnice č. N 232/2006, Nz 40643/2006, NCRza 4399/2006, NCRIs 40463/2006, je neplatná (I. výrok). Vo zvyšku žalobu zamietol (II.výrok). Žiadnej zo strán sporu nepriznal právo na náhradu trov konania (III. výrok).

2. Vychádzal zo skutkového vymedzenia žaloby žalobkyňou, ktorou sa domáhala určenia neplatnosti závetu a listiny o vydedení napísaných poručiťkou S. L., nar. X.X.XXXX, do notárskej zápisnice na notárskom úrade V. V. K. dňa 17.10.2006 sp. zn. N 232/2006, a teda že žalobkyňa je dedičom po poručiťke, tým, že dňa 4.12.2019 na notárskom úrade W. V. Z.N. v dedičskej veci po poručiťke alebohej S. L., naposledy bytom M. XXX-X, Z., zomrelej dňa XX.X.XXXX, bola oboznámená listina o vydedení a závet, spísané formou notárskej zápisnice zo dňa 17.10.2006. Poručiťka v listine o vydedení vydedila svoju dcéru (matku žalobkyne), pričom uviedla: „Ako dôvod v zmysle § 469a platného Občianskeho zákonníka uvádzam, že svoju dcéru vydedujem preto, lebo o mňa trvalo moja dcéra neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať. Zároveň výslovne určujem, že dôsledky vydedenia sa vzťahujú aj na jej potomkov.“ Následne sa dňa 23.1.2020 konalo pojednávanie na notárskom úrade W. V. Z., kde na základe skutočnosti, že nedošlo k zmieri a žalobkyňa ako vydedená vnučka trvala na námietke voči platnosti listiny o vydedení, došlo k prerušeniu dedičského konania. Uznesením Okresného súdu Bratislava II zo dňa 27.2.2020 č. k. 38D/473/2019-100 bolo konanie o dedičstve prerušené a žalobkyňa bola odkázaná na domáhanie sa určenia neplatnosti závetu a listiny o vydedení žalobou na súde. Žalobkyňa v podanej žalobe ďalej uviedla, že z výsledkov vyšetrovania vyplynula skutočnosť, že poručiťka mala v čase smrti dcéru F. K. (žalovaná) a vnučku E. M. (žalobkyňa), ktoré predstavovali potencionálne dedičky v prvej dedičskej skupine. Poručiťka však zanechala závet,

ktorého obsahom bolo vydedenie svojej dcéry E. M. a jej dcéry (vnučky poručiťelky - žalobkyne), taktiež E. M., a teda všetok majetok poručiťelky mal pripadnúť dcére poručiťelky - (žalovanej).

Vo vzťahu k uplatnenému dôvodu vydedenia žalobkyňa v podanej žalobe uviedla, že dcéra poručiťelky sa vzhľadom na svoje zdravotné problémy nemohla starať o poručiťelku, naopak poručiťelka sa dokonca istý čas starala o svoju dcéru. Dcéra poručiťelky bola liečená od roku 1977 na diagnózu sclerosis multiplex. Od roku 1994 bola na invalidnom dôchodku ako občan s ťažkým zdravotným postihnutím. Od roku 1998 prešlo ochorenie dcéry poručiťelky do chronickej progredientnej formy a bola opakovane hospitalizovaná. Podľa lekárskeho nálezu mala poruchu chôdze, bez opory neobstála, s oporou prešla len pár krokov. Podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 1.6.2003 mala dcéra poručiťelky zvýšený invalidný dôchodok pre bezvládnosť. Potrebovala sústavnú pomoc inej osoby pri všetkých životných úkonoch. Podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 1.8.2006 mala invalidný dôchodok opätovne zvýšený pre bezvládnosť. Pre neustále zhoršovanie sa zdravotného stavu bola dcéra poručiťelky od roku 2008 v súkromnom zdravotnom zariadení M. O. X. I. O., pretože potrebovala špeciálnu opateru. Pri starostlivosti o dcéru poručiťelky vypomáhala dokonca aj samotná poručiťelka, čo je práve dôvod, pre ktorý žalobkyňa nemohla uveriť tomu, že bez existencie dodatočných okolností a preukázateľných skutočností poručiťelka svoju dcéru a vnučku v roku 2006 vydedila. Poručiťelka dostávala od Sociálnej poisťovne za opatrovanie svojej dcéry aj peňažný príspevok, ako to potvrdzuje rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave zo dňa 24.8.2005. Negatívny zdravotný stav dcéry poručiťelky mal pritom podľa žalobkyne kľúčový vplyv na posúdenie predmetného sporu. Žalobkyňa v tejto súvislosti poukázala na uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 26.7.2012 sp zn. 4Cdo/194/2011. Uviedla tiež, že manžel dcéry poručiťelky S. M. z týchto dôvodov nemohol byť v pracovnom pomere a taktiež sa staral o dcéru poručiťelky.

Žalobkyňa ďalej namietla, že poručiťelka v listine o vydedení neodôvodnila svoje slová, na základe ktorých svoju dcéru a vnučku vydedila. Formulácia „opravdivý záujem“ len kopíruje formalistické znenie zákona, pričom listina o vydedení neobsahuje žiadne informácie, v čom by absencia opravdivého záujmu mala spočívať.

Uviedla tiež, že zo zdravotného stavu dcéry poručiťelky vyplýva, že v jej prípade predmetný dôvod vydedenia podľa § 469a Občianskeho zákonníka (t. j. neprejavovanie opravdivého záujmu) nemožno ani aplikovať, keďže tento dôvod vyžaduje niečo konať (t. j. vedome neprejavovať opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať), pričom vzhľadom na zdravotný stav dcéry poručiťelky také konanie nikdy reálne možné ani nebolo, t. j. nemohla sa takého konania voči poručiťelke dopustiť. V tejto súvislosti poukázala na to, že vydedenie musí spĺňať určité materiálne a formálne náležitosti. Materiálnou náležitosťou vydedenia je (okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov) existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Ustanovenie § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka taxatívne vypočítava dôvody vydedenia. Pre všetky dôvody je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia v tomto ustanovení uvedený, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo. Najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiťelku nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Tento dôvod vydedenia totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu. Vydedený dedič nemôže spravodlivo znášať zákonné dôsledky vydedenia, pokiaľ mu v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiťelku bránili objektívne dôvody (napr. nepriaznivý zdravotný stav). V tejto súvislosti poukázala na rozsudok Najvyššieho súdu zo dňa 29.2.2012 sp. zn. 2Cdo/109/2010.

Žalobkyňa ďalej argumentovala, že pri posúdení dôvodov vydedenia podľa § 469a ods.1 písm. b/ Občianskeho zákonníka je potrebné zisťovať, či potomok poručiťelky mal reálnu možnosť o poručiťelku prejsť skutočný záujem, ktorý by ako potomok mal prejsť, t. j. či poručiťelka mal sám záujem sa s dieťaťom stykať a udržiavať s ním bežné príbuzenské vzťahy. Ak potomok trvalo neprejavoval o poručiťelku záujem preto, že poručiťelka neprejavovala záujem o potomka, nemožno bez ďalšieho vyvodiť, že by neprejavovanie tohto záujmu potomkom mohlo byť dôvodom na jeho vydedenie. V tejto súvislosti poukázala na judikát Rc 23/1998.

Dôvodila tiež, že pri úvahe, či ide o neprejavovanie opravdivého záujmu v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, je významný vzťah medzi poručiťelkom a potomkom, najmä, či tento vzťah mal charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieraného, formálneho. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, napr. z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka a poručiťelky a pod. V tejto súvislosti poukázala na rozhodnutie Najvyššieho súdu SR zo dňa 24.2.2010 sp. zn. 5Cdo/239/2009.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti bola žalobkyňa toho názoru, že poručiiteľka v záвете a listine o vydedení nevyjadřila svoju vôľu riadne, slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne, poznajúc úplne dôsledky svojho konania. V dôsledku neexistencie dôvodov vydedenia mala žalobkyňa za preukázané, že závet a listina o vydedení sú neplatné a že žalobkyňa spĺňa zákonné podmienky § 473 Občianskeho zákonníka, a teda je dedičom po poručiiteľke S. L., nar. X.X.XXXX, r. č. XXXXXX/XXX, zomrelej dňa XX.X.XXXX. K žalobe pripojila nasledovné listinné dôkazy: uznesenie Okresného súdu Bratislava II zo dňa 27.2.2020 č. k. 38D/473/2019-100, posudok Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave zo dňa 31.10.2005, lekársky nález Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave zo dňa 12.10.2005, prepúšťaciu správu zo dňa 29.10.2004, prepúšťaciu správu zo dňa 4.7.2005, rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave zo dňa 24.08.2005, prehliadku - lekársky nález zo dňa 28.5.2006, lekársky nález Sociálnej poisťovne na zistenie bezvládnosti zo dňa 29.5.2006, rozhodnutie Sociálnej poisťovne zo dňa 12.3.1996.

3. Žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe navrhla žalobou uplatnený nárok žalobkyne zamietnuť ako nedôvodný, a to z viacerých samostatných dôvodov. Uviedla, že závet a listina o vydedení sú platnými právnymi úkonmi, pričom žalobkyňa neuviedla relevantné skutočnosti, ktoré by ich platnosť spochybnili v miere, ktorá by odôvodňovala vyhlásiť neplatnosť týchto úkonov. V čase spísania notárskej zápisnice, ktorej súčasťou bol závet a listina o vydedení, existovali dôvody pre vydedenie dcéry poručiiteľky E. M., r. č. XXXXXX/XXXX, trvale bytom B. XX, Z.. Opak podľa žalovanej nebol v žalobe preukázaný. Tvrdenia žalobkyne o existencii zdravotných komplikácií vydedenej nepreukazujú mieru aspoň minimálneho záujmu vydedenej a rovnako nepreukazujú, že vydedená bola obmedzená v možnosti prejavovať aspoň minimálny záujem o poručiiteľku. V žalobe podľa žalovanej nebolo preukázané, že sa vydedená akokoľvek zaujímala o poručiiteľku. Záujem o poručiiteľku bola vydedená schopná vykonávať vo viacerých formách, pri ktorých by jej čiastočné telesné zdravotné postihnutie nebolo prekážkou.

Žalovaná ďalej poukázala na to, že poručiiteľka evidentne pociťovala nezáujem vydedenej natoľko negatívne, že sa rozhodla pristúpiť až k spísaniu notárskej zápisnice a k vydedeniu jednej zo svojich dcér. Ak sa tak slobodne rozhodla, je podľa žalovanej potrebné jej vôľu rešpektovať. Spísaním notárskej zápisnice bola podľa žalovanej jednoznačne a preukázateľne osvedčená vôľa poručiiteľky vydediť vydedenú a jej potomkov a odkázať dedičstvo žalovanej. Spísanie notárskej zápisnice, ktorej súčasťou je závet a listina o vydedení, bolo vykonané platne, poručiiteľka nebola pozbavená alebo obmedzená v spôsobilosti na právne úkony, konala slobodne, vážne, určito a zrozumiteľne, a zo žiadnych skutočností nevyplýva, že by tieto právne úkony vykonala nedobrovoľne, pod nátlakom alebo z inej negatívnej pohnutky. Ani žalobkyňa neuvádza žiadny takýto dôvod. Žalovaná poukázala tiež na skutočnosť, že závet aj listina o vydedení boli spísané vo forme notárskej zápisnice, ktorá je verejnou listinou a ako taká je charakteristická vlastnosťou, že údaje v nej uvedené sa považujú za pravdivé až do momentu, kým sa nepreukáže opak. Žalobkyňa podľa žalovanej v žalobe nepredložila žiadne dôkazy, ktoré by akokoľvek spochybnili pravdivosť v nej uvedených skutočnostiach.

Žalovaná tiež nesúhlasila s tvrdeniami žalobkyne, že dôvody vydedenia sú v listine o vydedení nedostatočne vymedzené. Argumentovala, že požiadavky žalobkyne na dopĺňujúce skutočnosti („v čom by absencia opravdivého záujmu mala spočívať“) sú nesprávne a nevychádzajú z platnej právnej úpravy, resp. z úpravy platnej v čase vydedenia. Listina o vydedení má podľa žalovanej všetky zákonom požadované náležitosti a je vyhotovená v zákonom predpokladanej forme. Najmä je v notárskej zápisnici výslovne a dostatočne určito vyjadrený dôvod vydedenia v zmysle § 469a Občianskeho zákonníka. Na platnosť vydedenia nie je potrebné tento dôvod vydedenia konkretizovať. V opačnom prípade by takáto požiadavka podľa žalovanej vyplývala aj z právnej úpravy. K žalobkyňou uvádzanej požiadavke, aby vydedenie spĺňalo „určité materiálne a formálne náležitosti“, žalovaná uviedla, že listina o vydedení, ktorá je súčasťou notárskej zápisnice, tieto náležitosti v celom rozsahu spĺňa. Listina o vydedení je podľa žalovanej platným právnym úkonom, keď obsahuje všetky (materiálne aj formálne) náležitosti požadované zákonom na platnosť právneho úkonu a obsahuje aj konkrétny dôvod vydedenia.

Žalovaná nesúhlasila ani s tým, že vydedenej bránili v prejavovaní záujmu objektívne okolnosti, ako ani s tým, že ak aj došlo k neprejavovaniu záujmu zo strany vydedenej, toto bolo nezavinené. Dôvodila, že čiastočná fyzická indispozícia (v prípade vydedenej bolo miera zníženia jej pohybovej schopnosti 60%) nie je bez ďalšieho objektívnym a absolútnym dôvodom, ktorý bráni potomkovi prejavovať akýkoľvek záujem o poručiiteľku. V prejednávanej príhode sa jedná len o zdravotné postihnutie, ktoré sa prejavilo znížením pohybovej schopnosti. Vydedená bola len čiastočne imobilná, teda bola schopná sa presúvať mechanickým vozíkom, resp. presúvať sa za pomoci inej osoby osobným motorovým vozidlom na dlhšie vzdialenosti. Naopak vydedená nemala nikdy „narušenú schopnosť komunikácie“. Uvedené podľa

žalovanej preukazuje, že bola schopná prejavíť záujem o poručiťku, napríklad telefonicky, listom alebo aj osobnou návštevou, ktorú bola minimálne na konci roka 2005 schopná v zmysle posudku vykonať. Zo žaloby pritom vôbec nevyplýva, že by vydedená takéto úkony „záujmu“ vykonala. Je preto potrebné prihliadať viac na vôľu poručiťky, ktorá v tom čase mala a musela mať dôvody, prečo vydedenú vydedila, keď sa rozhodla vykonať vydedenie formálnou procedúrou pred notárom. Tieto dôvody poručiťka zároveň výslovne v notárskej zápisnici uviedla s tým, že doteraz nebol tento dôvod žalobkyňou relevantne spochybnený.

Žalovaná ďalej uviedla, že sú nesprávne závery žalobkyne, ktoré prebrala z rozsudku Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.02.2012 sp. zn. 2Cdo/109/2010 a ktoré aplikovala na skutkový stav tohto konania. V konaní pred Najvyšším súdom SR išlo podľa žalovanej zjavne o inú skutkovú situáciu, a to o prípad, keď vydedená bola osobou „psychiatricky liečenou vyše 20 rokov s diagnózou periodická depresívna porucha“. O takýto prípad ale v prejednávacom prípade nešlo. Vydedená mala podľa žalovanej objektívnu možnosť, a to aj napriek zníženej pohybovej schopnosti, prejavíť opravdivý záujem o poručiťku. Vydedená tak ale nekonala a toto jej konanie je potrebné považovať za zavinené. Prejavenie opravdivého záujmu vydedenou podľa žalovanej ani nevyplýva zo skutkového stavu veci a netvrdí to ani žalobkyňa.

4. Žalobkyňa vo svojej replike uviedla, že žalovaná vo svojom vyjadrení k žalobe materiálne nespochybnila žiaden zo skutkových ani právnych argumentov uvedených v žalobe. Všetky argumenty žalovanej odmietla a v plnom rozsahu sa pridržala podanej žaloby.

5. Žalovaná vo svojej duplike uviedla, že replika žalobkyne neobsahuje žiadny relevantný argument k spochybneniu jej tvrdení, nepreukazuje dôvodnosť podanej žaloby a neobsahuje ani akýkoľvek argument, ku ktorému by sa mohla vyjadriť. Z repliky nevyplýva žiadne spochybnenie jej tvrdení uvedených vo vyjadrení k žalobe. Mala za to, že dostatočne určito a konkrétne spochybnila všetky argumenty žalobkyne a preukázala nedôvodnosť žaloby. Najmä preukázala, že žalobkyňou uvádzaný dôvod neplatnosti vydedenia (listiny o vydedení), teda objektívna nemožnosť prejavíť opravdivý záujem, nie je daný, keď matka žalobkyne mala možnosť prejavíť opravdivý záujem a v tomto jej znížená telesná zdravotná indispozícia nebránila.

Žalovaná ďalej poukázala na skutočnosť, že žalobkyňa v žalobe namietla platnosť jednak závetu a jednak listiny o vydedení. Aj keď sú tieto právne úkony súčasťou jednej listiny (notárskej zápisnice), je podľa žalovanej potrebné ich striktné oddeliť a posudzovať dôvody neplatnosti pre každý z týchto úkonov samostatne. Takýmto systematickým pohľadom je ale evidentné, že žalobkyňa v žalobe rozporuje platnosť, resp. odôvodňuje neplatnosť len listiny o vydedení. Žalobkyňa žalobu v časti o vyslovenie neplatnosti závetu poručiťky žiadnym spôsobom neodôvodnila ani bližšie nešpecifikovala. Žalovanej preto nie je zrejmé, aké sú dôvody neplatnosti závetu, keď ich nepomenovala ani žalobkyňa.

Žalovaná vo svojom vyjadrení ďalej tvrdila, že z hľadiska prístupu poručiťky voči matke žalobkyne neexistoval žiadny dôvod neplatnosti vydedenia na strane poručiťky. Poručiťka prejavovala záujem o matku žalobkyne a rovnako tak o žalobkyňu, keď o matku žalobkyne sa príkladne osobne starala a pomáhala jej zvládať jej fyzické obmedzenie. Rovnako vzťah voči žalobkyne bol zo strany poručiťky bezproblémový, keď dokonca žalobkyňa určitý čas u poručiťky bývala. Uviedla, že od určitého momentu sa musel vzťah matky žalobkyne voči poručiťke zmeniť natoľko, že poručiťka sa rozhodla pre jej vydedenie. O tom, že to nebolo chvíľkové a neuvážené rozhodnutie, svedčí skutočnosť, že tak poručiťka vykonala pred notárom a zákonom predpokladaným spôsobom, pri ktorom je notár povinný poučiť toho, kto závet, resp. listinu o vydedení spisuje, o následkoch závetu a vydedenia (bod 3. notárskej zápisnice zo dňa 17.10.2006). Aj napriek všetkým týmto komplikáciám tak poručiťka vykonala.

6. Súd prvej inštancie vo veci vykonal dokazovanie oboznámením sa s obsahom listinných dôkazov založených v súdnom spise, pričom na základe vykonaného dokazovania a z nesporných (zhodných) skutkových tvrdení sporových strán mal medzi stranami za nesporné, že na notárskom úrade notárky W. V. Z. sa viedlo dedičské konanie po poručiťke S. L., rod. E., nar. X.X.XXXX, zomretej dňa XX.X.XXXX, naposledy bytom M. XXX-X, Z. na Okresnom súde Bratislava II pod sp. zn. 38D/473/2019. Konštatoval, že z výsledkov vyšetrovania v dedičskom konaní vyplynula skutočnosť, že poručiťka mala v čase smrti dcéru F. K. (žalovaná) a vnučku E. M. (žalobkyňa), ktoré predstavovali potencionálne dedičky v prvej dedičskej skupine. Poručiťka však zanechala závet a listinu o vydedení, a to vo forme notárskej zápisnice spísanej dňa 17.10.2006 na notárskom úrade notárky V. V. K. sp. zn. N/232/2006, Nz 40643/2006, NCRza 4399/2006, NCRIs 40463/2006. Obsahom listiny o vydedení bolo vydedenie poručiťkinej dcéry E. M. a jej potomkov, a to v nasledovnom znení: „Ja, S. L. pri plnom vedomí a

vedomá si následkov svojho konania prehlasujem, že vydedujem svojho potomka - dcéru: E. M., r. č. XXXXXX/XXXX, bytom Z., B. XX, zároveň výslovne určujem, že dôsledky vydedenia sa vzťahujú aj na jej potomkov. Ako dôvod v zmysle § 469a platného Občianskeho zákonníka uvádzam, že svoju dcéru vydedujem preto, lebo o mňa trvalo moja dcéra neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať.“ V závete poručiťka zanechala všetok svoj hnutelný a nehnuteľný majetok, ktorý bude ku dňu smrti vlastníť, svojej dcére F. K. (žalovanej).

V predmetnom dedičskom konaní sa dňa 23.1.2020 konalo pojednávanie na notárskom úrade W. V. Z., na ktorom však nedošlo medzi účastníkmi k zmiernu a žalobkyňa ako vydedená vnučka trvala na námietke voči platnosti závetu a listiny o vydedení. Žalovaná naopak uznala platnosť a pravosť závetu a listiny o vydedení. Uznesením Okresného súdu Bratislava II zo dňa 27.2.2020 č. k. 38D/473/2019-100 bolo konanie o dedičstve prerušené a žalobkyňa bola odkázaná na domáhanie sa určenia neplatnosti závetu a listiny o vydedení žalobou na súde, a to v súlade s § 194 ods. 1 zákona č. 161/2015 Z.z. Civilného mimosporového poriadku (ďalej len „C.m.p.“). Medzi žalobkyňou a žalovanou nebol sporný ani zdravotný stav vydedenej dcéry poručiťky (matky žalobkyne). Bolo teda nesporné, že dcéra poručiťky bola liečená od roku 1977 na diagnózu sclerosis multiplex. Od roku 1994 bola na invalidnom dôchodku ako občan s ťažkým zdravotným postihnutím. Od roku 1998 prešlo ochorenie dcéry poručiťky do chronickej progredientnej formy a bola opakovane hospitalizovaná. Podľa lekárskeho nálezu mala poruchu chôdze, bez opory neobstála, s oporou prešla len pár krokov. Podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 1.6.2003 mala dcéra poručiťky zvýšený invalidný dôchodok pre bezvládnosť. Potrebovala sústavnú pomoc inej osoby pri všetkých životných úkonoch. Podľa rozhodnutia Sociálnej poisťovne zo dňa 1.8.2006 mala invalidný dôchodok opätovne zvýšený pre bezvládnosť. Pre neustále zhoršovanie sa zdravotného stavu bola dcéra poručiťky od roku 2008 v súkromnom zdravotnom zariadení M. O. X. I. O., pretože potrebovala špeciálnu opateru. Zdravotný stav matky žalobkyne však nemal vplyv na jej schopnosť komunikovať, táto bola pri vedomí a orientovaná. Nesporné bolo tiež to, že o dcéru poručiťky (matku žalobkyne) sa staral jej manžel S. M., ktorý z týchto dôvodov nemohol byť v pracovnom pomere. Uvedené potvrdzuje aj lekársky nález Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave zo dňa 12.10.2005 a lekársky nález Sociálnej poisťovne na zistenie bezvládnosti zo dňa 29.5.2006. Medzi stranami nebolo sporné ani to, že o svoju dcéru sa istý čas starala (vypomáhala so starostlivosťou) aj samotná poručiťka, čo potvrdzuje rozhodnutie Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny v Bratislave zo dňa 24.8.2005, z ktorého vyplýva, že poručiťka dostávala peňažný príspevok za opatrovanie svojej dcéry.

Jedinou (a zároveň zásadnou) spornou skutočnosťou medzi žalobkyňou a žalovanou bola skutočnosť, či bol (materiálne) naplnený dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, t. j. či dcéra poručiťky trvalo neprejavovala o poručiťku opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať. Žalobkyňa v konaní tvrdila, že jej matka tento opravdivý záujem o poručiťku prejavovala (resp. nemohla neprejavovať opravdivý záujem), čo preukazovala najmä zlým zdravotným stavom svojej matky a tým, že poručiťka sa istý čas o svoju dcéru dokonca osobne starala. Žalovaná naopak v konaní tvrdila, že tento dôvod vydedenia musel byť daný, keď sa poručiťka rozhodla vykonať vydedenie formálnou procedúrou pred notárom. Podľa žalovanej je preto potrebné prihliadať na vôľu poručiťky, ktorá v tom čase mala a musela mať dôvody, pre ktoré svoju dcéru vydedila. Tieto dôvody poručiťka zároveň výslovne v notárskej zápisnici uviedla s tým, že doteraz nebol tento dôvod žalobkyňou relevantne spochybnený. Matka žalobkyne podľa žalovanej mala možnosť prejavovať opravdivý záujem o poručiťku, v čom jej nebránil ani jej zlý zdravotný stav.

7. Po právnej stránke súd prvej inštancie vychádzal z ustanovení § 194 ods. 1, § 137 písm. c/, d/, C.m.p. , § 37 ods. 1, § 461 ods. 1, § 469a ods. 1 písm. b/, ods. 2 a ods. 3, § 473 ods. 1 a ods. 2 , § 476 ods. 1 a ods. 2, § 479, § 480 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka.

8. Aplikáciou citovaných ustanovení právnych predpisov na zistený skutkový stav dospel súd prvej inštancie k záveru, že žaloba žalobkyne je dôvodná len čiastočne, a to v časti o určenie neplatnosti listiny o vydedení poručiťky, spísanej notárkou V. V. K. dňa 17.10.2006 vo forme notárskej zápisnice č. N 232/2006, Nz 40643/2006, NCRza 4399/2006, NCRIs 40463/2006. V konaní totiž nebola preukázaná existencia konkrétnych skutkových okolností, ktoré by naplňali dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka (t. j. trvalé neprejavovanie opravdivého záujmu, ktorý by ako potomok mal prejavovať).

9. Uviedol, že žalobkyňa sa podanou žalobou domáhala určenia, že závet a listina o vydedení sú neplatné, ako aj určenia, že je dedičom po poručiťke. Žaloba žalobkyne teda obsahovala tri určovacie

petity (žalobné návrhy), ktoré bolo potrebné posudzovať samostatne: 1/ určenie neplatnosti závetu, 2/ určenie neplatnosti listiny o vydedení a 3/ určenie, že žalobkyňa je dedičom po poručiiteľke.

10. Vyslovil, že vo vzťahu k prvým dvom určovacím návrhom (určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení) platí, že ide o určenie spornej právnej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d/ Civilného sporového poriadku (ďalej len „C.s.p.“) v spojení s § 194 ods. 1 C.m.p. Keďže v prejednávacom prípade dedičský súd odkázal žalobkyňu na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu a listiny o vydedení, mal žalobu v tejto časti bez ďalšieho za prípustnú. Tento záver ale podľa neho neplatí vo vzťahu k tretiemu určovaciemu petitu, ktorým sa žalobkyňa domáhala určenia, že je dedičom po poručiiteľke. Uviedol, že v tomto prípade nejde o určenie spornej skutočnosti v zmysle § 137 písm. d/ C.s.p., ale o určenie, či tu právo je alebo nie je v zmysle § 137 písm. c/ C.s.p. Keďže naliehavý právny záujem nevyplýval z osobitného predpisu (dedičský súd ani neodkázal žalobkyňu na podanie žaloby o určenie, že je dedičom po poručiiteľke), bolo povinnosťou žalobkyne preukázať naliehavý právny záujem na takomto určení. Žalobkyňa však existenciu naliehavého právneho záujmu netvrdila a súd tento ani nezistil. Naopak, podľa názoru súdu prvej inštancie bola žaloba v tejto časti nadbytočná, pretože úlohou súdu v tomto sporovom konaní bolo určiť spornú skutočnosť v zmysle § 194 ods. 1 C.m.p., a nie vyriešiť otázku, kto je dedičom po poručiiteľke. Táto otázka je totiž riešená v dedičskom konaní, ktoré bolo uznesením dedičského súdu prerušené, a súdu v tomto konaní neprináležalo o nej právoplatne rozhodnúť. Z uvedeného dôvodu súd prvej inštancie žalobu v časti o určenie, že žalobkyňa je dedičom po poručiiteľke, ako procesne neprípustnú zamietol.

11. V časti žaloby, v ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti listiny o vydedení, konštatoval, že vydedenie je jednostranný právny úkon poručiiteľa, ktorým tento prejavuje svoju vôľu, aby jeho potomok (jeho dieťa) ako neopomenuteľný dedič nedostal z niektorého zo zákonných dôvodov svoj dedičský podiel. Poručiiteľ môže vydedenie rozšíriť aj na svojho potomka uvedeného v § 473 ods. 2 Občianskeho zákonníka (t. j. svojho vnuka) pre prípad, že by sa jeho priamy potomok (dieťa) nedožil jeho smrti. Platnosť listiny o vydedení je podmienená tým, že musí vyhovovať jednak všeobecným náležitostiam právnych úkonov (§ 34 a nasl. Občianskeho zákonníka) a jednak špeciálnym náležitostiam stanoveným pre tento právny úkon (§ 469a a § 476 Občianskeho zákonníka). Podstatnou obsahovou náležitosťou vydedenia je označenie toho z potomkov, ktorý má byť vydedený, a výslovné uvedenie dôvodu vydedenia. Výpočet dôvodov vydedenia je taxatívne vymedzený ustanovením § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Dôvod vydedenia musí objektívne existovať v čase spísania listiny o vydedení. Existenciu dôvodu vydedenia je potrebné posúdiť s prihliadnutím na okolnosti každého jednotlivého prípadu, pričom pôjde predovšetkým o otázku skutkovú (porovnaj judikát R 45/1986). Vydedenie ako jednostranný právny úkon poručiiteľa musí spĺňať určité materiálne a formálne náležitosti. Materiálnou náležitosťou vydedenia je (okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právnych úkonov) existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Ustanovenie § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka taxatívne vypočítava dôvody vydedenia. Pre všetky dôvody je charakteristické negatívne správanie sa potomka v rozpore s dobrými mravmi. Dôvod vydedenia sa musí uviesť v listine o vydedení a tento dôvod musí existovať už v čase pred prejavom poručiiteľovej vôle v listine o vydedení. Z formulácie dôvodov vydedenia uvedených v písmenách a/ a b/ tohto ustanovenia vyplýva, že na ich základe možno postihnúť široký okruh negatívnych skutočností existujúcich vo vzťahoch poručiiteľa a potomka. Ide pritom o subjektívne dôvody, resp. dôvody, ktoré sa posudzujú zo subjektívneho hľadiska. Pri úvahe, či ide o dôvod vydedenia uvedený v písmene b/ tohto ustanovenia, t. j. o neprejavovanie opravdivého záujmu potomka o poručiiteľa, treba považovať za významný vzťah medzi poručiiteľom a potomkom, najmä, či tento vzťah mal charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieraného, formálneho. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodiť z rozličných vonkajších prejavov, napr. z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka o poručiiteľa a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia v tomto ustanovení uvedený, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo. Najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiiteľa nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavovanie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Tento dôvod vydedenia totiž vyžaduje, aby neprejavovanie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu. Záujem, ktorý by potomok mal prejavovať o poručiiteľa, treba posudzovať s prihliadnutím na okolnosti konkrétneho prípadu. Pokiaľ je skutočnosť, že potomok trvale neprejavuje o poručiiteľa opravdivý záujem, dôsledkom toho, že poručiiteľ neprejavuje záujem o potomka, nemožno bez ďalšieho uzavrieť, že by neprejavovanie tohto záujmu potomkom mohlo byť dôvodom na jeho vydedenie. O neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiiteľa v zmysle tohto

ustanovenia sa nejedná v prípade, ak nezáujem potomka bol v značnej miere vyvolaný samotným poručiteľom (rozsudok Najvyššieho súdu SR zo dňa 29.2.2012 sp. zn. 2Cdo/109/2010).

12. Vo svetle vyššie uvedených hľadísk súd prvej inštancie v prvom rade uviedol, že predmetná listina o vydedení (spísaná vo forme notárskej zápisnice) spĺňa všetky formálne náležitosti vyžadované zákonom a obsahuje aj dôvod vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka. Vydedenie ako jednostranný právny úkon poručiteľky teda spĺňalo všetky formálne a obsahové náležitosti vyžadované zákonom a bolo aj dostatočne určité a zrozumiteľné. Vo vydedení bol uvedený dôvod vydedenia spočívajúci v tom, že dcéra poručiteľky o poručiteľku trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať. Vydedenie teda obsahovalo dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, avšak skutočná existencia tohto dôvodu vydedenia v konaní preukázaná nebola. Pokiaľ dôvod vydedenia v listine o vydedení nie je uvedený skutkovým opisom (bez vecnej a časovej konkretizácie), ale len odkazom na príslušné ustanovenie zákona, môže to v konkrétnom prípade spôsobiť dôkaznú núdzu dediča nastupujúceho na miesto vydedeného (porovnaj Števček, M. a kol. Občiansky zákonník II. § 451 - 880. 2. vydanie. Komentár. Praha: C. H. Beck, 2019, s. 1782). Tak tomu bolo aj v prejednávacom prípade.

13. Uviedol, že materiálnou náležitosťou vydedenia je výslovné uvedenie v listine o vydedení konkrétneho dôvodu vydedenia, uvedeného v zákone, a to v § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Ak by listina o vydedení obsahovala iný dôvod vydedenia, než je uvedený v § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka, takýto prejav by nemal právne následky ním sledované a vydedenie by bolo neplatné. Ustanovenie § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka taxatívne vypočítava dôvody vydedenia a zaraďuje ich do štyroch skupín (písm. a/ až d/ tohto ustanovenia) a v záujme vyriešenia prípadných budúcich sporov je vhodné (nie však povinné) uviesť okrem paušálneho odkazu na niektorý zákonný dôvod vydedenia aj konkrétnu situáciu, ktorá viedla poručiteľa k potrebe vydedenia potomka. Ak by dôvod vydedenia bol v listine o vydedení časovo a vecne konkretizovaný, bude na vydedenom potomkovi, aby v súdnom spore popieral dôvodnosť vydedenia. Pri vydedení uvedenom bez takejto konkretizácie (len s odkazom na niektorý z dôvodov uvedených v § 469a ods. 1 písm. a/ až d/ Občianskeho zákonníka), bude na dedičovi nastupujúcom na miesto vydedeného, aby dôvodnosť vydedenia v spore preukazoval (uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.4.2018 sp. zn. 4Cdo/195/2017). Napriek tomu, že predmetná listina o vydedení obsahovala všetky zákonom stanovené formálne a obsahové náležitosti, že listina o vydedení bola spísaná dokonca vo forme notárskej zápisnice, že dedičské právo žalobkyne sa javilo ako menej pravdepodobné (keďže bola dedičským súdom odkázaná na podanie žaloby), že z hľadiska teórie dôkazného bremena dôkazné bremeno zaťažuje najmä a najskôr žalobcu (a až po unesení dôkazného bremena žalobcom sa dôkazné bremeno presúva na žalovaného) a že dedič nastupujúci po vydedenom dedičovi - na rozdiel od vydedeného - vôbec nemusí poznať skutkové okolnosti vydedenia (keďže môže ísť aj o cudziu osobu, napr. nadáciu či občianske združenie), súčasná prevažujúca rozhodovacia prax vyšších súdnych autorít vychádza z toho, že pri vydedení bez výslovného uvedenia časovej a vecnej konkretizácie dôvodu vydedenia (bez skutkového opisu len s odkazom na príslušné ustanovenie zákona) zaťažuje dôkazné bremeno dediča nastupujúceho na miesto vydedeného dediča, t. j. je na ňom, aby v prípadnom spore preukazoval dôvodnosť vydedenia.

14. Z predmetnej listiny o vydedení spísanej poručiteľkou nevyplýval podľa súdu prvej inštancie konkrétny dôvod vydedenia, t.j. v čom malo spočívať neprejavovanie opravdivého záujmu matky žalobkyne o poručiteľku, pričom tento nebol známy ani žalovanej (taktiež dcére poručiteľky). Dôkazné bremeno žalobkyne by inak spočívalo v preukazovaní okolností vyvracajúcich dôvod vydedenia, avšak to len za predpokladu, že by žalobkyňa mala vedomosť o konkrétnych okolnostiach, ktoré mali predstavovať neprejavovanie opravdivého záujmu, ktorý by matka žalobkyne mala ako potomok prejavovať, teda v čom konkrétne malo neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiteľku spočívať. Len v prípade konkrétne uvedeného dôvodu, v čom malo spočívať neprejavovanie opravdivého záujmu, možno posudzovať súdom, či išlo o dôvod postačujúci pre vydedenie podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka a či sa tento obranou vydedeného potomka vyvrátil. Keďže však žalovaná v konaní netvrdila a ani nepreukazovala existenciu konkrétnych skutkových okolností, ktoré by napĺňali dôvod vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka (ktoré ani nepoznala), dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalovaná v konaní neuniesla svoje bremeno tvrdenia a dôkazné bremeno a nepreukázala dôvodnosť vydedenia matky žalobkyne (a súčasne aj samotnej žalobkyne). V časti o určení neplatnosti listiny o vydedení preto vyhodnotil žalobu žalobkyne ako dôvodnú.

15. Čo sa týka námietky žalovanej, že predmetná listina o vydedení bola spísaná vo forme verejnej listiny (notárskej zápisnice), a teda sa v zmysle § 205 C.s.p. predpokladá pravdivosť toho, čo sa v tejto listine osvedčilo alebo potvrdilo, súd prvej inštancie uviedol, že predmetná notárska zápisnica ako verejná listina síce osvedčuje a potvrdzuje spísanie listiny o vydedení poručiiteľkou v danom mieste a čase z dôvodu podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka (čo ani medzi stranami nebolo sporné), avšak v žiadnom prípade neosvedčuje a nepotvrdzuje existenciu (danosť) tohto dôvodu vydedenia (čo bola základná sporná otázka medzi stranami). Existencia (danosť) dôvodu vydedenia totiž nebola predmetom osvedčenia notárom, tým bolo len samotné spísanie listiny o vydedení.

16. V časti žaloby, v ktorej sa žalobkyňa domáhala určenia neplatnosti závetu, žalobkyňa podľa názoru súdu prvej inštancie neuviedla v žalobe a ani neskôr v priebehu konania žiadne konkrétne skutočnosti (skutkové okolnosti), ktoré by spochybňovali platnosť závetu. Žalobkyňa takéto skutočnosti netvrdila a ani nepreukazovala návrhmi na vykonanie dôkazov. Žalobkyňa v podanej žalobe len všeobecne uviedla, že poručiiteľka v záвете a v listine o vydedení nevyjadrila svoju vôľu riadne, slobodne, vážne, určite a zrozumiteľne, poznajúc úplne dôsledky svojho konania. Ďalej uviedla, že v dôsledku neexistencie dôvodov vydedenia sú závet a listina o vydedení neplatné právne úkony. Na pojednávaní žalobkyňa uviedla, že v konaní bolo preukázané, že oba právne úkony (závet i vydedenie) smerovali k vydedeniu matky žalobkyne a vecne spolu súviseli (boli vzájomne prepojené). Takéto všeobecné tvrdenia žalobkyne však neboli spôsobilé spochybníť platnosť závetu. Vyslovil, že aj keď boli závet a vydedenie spísané na jednej listine (v jednej notárskej zápisnici), ide o dva samostatné právne úkony, ktorých platnosť je potrebné posudzovať samostatne. Závet pritom obsahuje všetky formálne a obsahové náležitosti vyžadované zákonom, pričom ide o dostatočne určitý a zrozumiteľný právny úkon. Z predmetnej notárskej zápisnice vyplýva, že poručiiteľka pri plnom vedomí a vedomá si následkov svojho konania zanechala všetok svoj hnutelný a nehnuteľný majetok svojej dcére Anne Hudecovej (žalovanej). Vyplýva z nej tiež to, že poručiiteľka bola notárkou poučená v zmysle § 479 Občianskeho zákonníka o práve neopomenuteľných dedičov. Keďže závet bol spísaný vo forme verejnej listiny (notárskej zápisnice), je potrebné podľa súdu prvej inštancie v zmysle § 205 C.s.p. vychádzať z toho, že poručiiteľka urobila tento právny úkon slobodne a vážne a pri plnom vedomí a vedomá si následkov svojho konania (v konaní nebol preukázaný opak). Aj keď oba právne úkony - závet i vydedenie - smerovali k obmedzeniu (vylúčeniu) dedičského práva dcéry poručiiteľky (matky žalobkyne) ako neopomenuteľnej dedičky (čo je zákonom aprobovaný účel), neznamená absencia dôvodu vydedenia automaticky neplatnosť celého závetu. V takomto prípade je totiž závet neplatný len v časti, v ktorej odporuje právu neopomenuteľného dediča na jeho povinný podiel v zmysle § 479 Občianskeho zákonníka. To je však už výlučne otázka právneho posúdenia, ktorú je oprávnený vyriešiť dedičský súd v rámci dedičského konania, t. j. na konštatovanie neplatnosti závetu v tejto časti nie je potrebný postup podľa § 194 ods. 1 C. m. p. (podanie žaloby o určenie spornej skutočnosti). Uviedol, že dedičský súd odkázal žalobkyňu na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu poručiiteľky z dôvodu, že žalobkyňa v dedičskom konaní tvrdila, že poručiiteľka v záвете (a v listine o vydedení) nevyjadrila svoju vôľu slobodne, vážne a zrozumiteľne poznajúc úplne dôsledky svojho konania, čo boli sporné skutkové okolnosti, ktoré v tomto konaní neboli preukázané. Dedičský súd neodkázal žalobkyňu na podanie žaloby o určenie neplatnosti závetu poručiiteľky z dôvodu, že závet v časti odporuje právu žalobkyne ako neopomenuteľného dediča na jej povinný podiel v zmysle § 479 Občianskeho zákonníka; žaloba podaná z tohto dôvodu by preto bola podľa súdu prvej inštancie procesne neprípustná. Otázkou čiastočnej neplatnosti závetu poručiiteľky z dôvodu podľa § 479 Občianskeho zákonníka si vyrieši dedičský súd v rámci konania o dedičstve. Zo všetkých týchto dôvodov súd žalobu žalobkyne v časti o určenie, že závet poručiiteľky je neplatný, ako nedôvodnú zamietol.

17. Na základe vyššie uvedeného preto súd prvej inštancie rozhodol tak, že určil, že listina o vydedení poručiiteľky S. L., narodennej dňa X.X.XXXX, zomretej dňa XX.X.XXXX, naposledy bytom M. X, Z., spísaná notárkou V. V. K. dňa 17.10.2006 vo forme notárskej zápisnice č. N 232/2006, Nz 40643/2006, NCRza 4399/2006, NCRIs 40463/2006, je neplatná, a vo zvyšku žalobu žalobkyne zamietol.

18. Nevykonával dokazovanie porovnaním kópie listiny-závetu a vydedenia vo forme notárskej zápisnice s jej originálom, keďže skutočnosti v nej uvedené ani neboli medzi stranami sporné. Konštatoval, že súd vykonáva dokazovanie o nespornej skutočnosti len v prípade, ak existuje dôvodná pochybnosť o jej pravdivosti (porovnaj § 185 ods. 2 a § 186 ods. 2 C.s.p.). V prejednávacom prípade však takúto dôvodnú pochybnosť nemal, a to aj s poukazom na to, že obsah tejto listiny bol zachytený aj v rozhodnutí dedičského súdu, ktorým bola žalobkyňa odkázaná na podanie žaloby.

19. O nároku na náhradu trov konania rozhodol súd prvej inštancie v zmysle § 255 ods. 2 C.s.p. v spojení s § 262 ods. 1 C.s.p. a žiadnej zo strán sporu právo na náhradu trov konania nepriznal s odôvodnením, že žalobkyňa bola v konaní úspešná v časti o určenie neplatnosti listiny o vydedení, zatiaľ čo žalovaná bola v konaní úspešná v časti o určenie neplatnosti závetu a v časti o určenie, že žalobkyňa je dedičkou po poručiiteľke. Keďže úspech sporových strán bol podľa neho približne rovnaký, žiadnej z nich právo na náhradu trov konania nepriznal.

20. Proti tomuto rozsudku podala prostredníctvom svojej právnej zástupkyne proti jeho I. a III. výroku, t. j. vo vyhovujúcej časti týkajúcej sa určenia neplatnosti listiny o vydedení a v časti trov konania odvolanie žalovaná dôvodiac tým, že napadnutý rozsudok trpí viacerými vadami, ktoré zakladajú nesprávnosť a neodôvodnenosť výrokov I. a III. rozsudku súdu prvej inštancie. V konaní neboli podľa nej naplnené procesné podmienky, keď žaloba žalobkyne nebola podaná v lehota určenej uznesením č. k. 38D/473/2019-100 z 27.2.2020 a súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, keď po zrušení v poradí prvého rozsudku súdu prvej inštancie č. k. 18C/24/2020-102 z 26.11.2020, súd prvej inštancie bez akéhokoľvek predvídateľného postupu, odôvodnenia a vykonania akéhokoľvek ďalšieho dôkazu, zmenil posúdenie predmetu sporu oproti prvému rozsudku a dôkazné bremeno ponechal výlučne na žalovanej. Mala za to, že rozsudok je zároveň založený na neúplne zistenom skutkovom stave, keď aj v rozpore s pokynom odvolacieho súdu, súd prvej inštancie nevykonal ním odporúčané dôkazy, a zároveň súd prvej inštancie vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia vecí, ktoré odôvodnil výlučne „rozhodovacou praxou vyšších súdnych autorít“ a to na základe výlučne jedného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (Uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.4.2018 sp. zn. 4Cdo/195/2017). Súd prvej inštancie nesprávne vyhodnotil splnenie procesných podmienok v konaní (§ 365 ods. 1. písm. a/ CSP), keď v žiadnom rozsahu neposúdil, či žaloba žalobkyne bola podaná v lehote určenej Okresným súdom Bratislava II povereným notárom ako súdnym komisárom v Uznesení č. k. 38D/473/2019-100 z 27.2.2020. Povinnosťou žalobkyne bolo podať žalobu, ktorou by sa domáhala určenia, že závet a listina o vydedení poručiiteľky S. L. sú neplatné, „v lehote 30 dní odo dňa právoplatnosti tohto uznesenia“, ktorá uvedená povinnosť určiť lehotu na podanie takejto žaloby vyplýva súdnemu komisárovi z ustanovenia § 194 Civilného mimosporového poriadku („Ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.“). Je evidentné, že žalobkyňa tak bola povinná podať žalobu v lehote ktorá je ohraničená svojim začiatkom a skončením, kde začiatkom takej lehoty je deň nasledujúci po právoplatnosti uznesenia č. k. 38D/473/2019-100 z 27.2.2020 a koniec lehoty je 30. deň odo dňa nasledujúceho po právoplatnosti uznesenia č. k. 38D/473/2019-100 z 27.2.2020. Právoplatnosť uznesenia č. k. 38D/473/2019-100 z 27.2.2020 nastala dňa 20.3.2020, a teda prvým dňom na podanie žaloby bol deň 21.3.2020. Koniec lehoty potom pripadol na deň 20.4.2020. Žalobkyňa podala žalobu mimo tejto lehoty dňa 19.3.2020, čo je v rozpore s uloženou povinnosťou určenou v uznesení č. k. 38D/473/2019-100 z 27.2.2020. Žaloba tak bola podľa žalovanej podaná predčasne a súd prvej inštancie nebol na ňu povinný prihliadnuť a žalobu v celom rozsahu, po posúdení naplnenia podmienok konania, mal odmietnuť. Keďže súd prvej inštancie nielenže na žalobu neprihliadol v rozsahu vyššie popísaných okolností, ale otázku správneho podania žaloby rezignoval úplne, aj napriek tomu, že táto jeho povinnosť trvá počas celého súdneho konania a súd tak má vykonať aj bez návrhu, podľa žalovanej je dostatočne preukázaný odvolací dôvod podľa § 365 ods. 1 písm. a/ C.s.p. Súd prvej inštancie nesprávnym procesným postupom znemožnil žalovanej, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 365 ods. 1. písm. b/ CSP). Uviedla, že odhliadnuc od zmätočnosti konania súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo uzneseniu odvolacieho súdu č. k. 4Co/148/2021-180 z 28.2.2022, kde súd prvej inštancie sa vôbec nevysporiadal s otázkou nepredloženia rozhodujúcej listiny - Závetu a listiny o vydedení poručiiteľky z 17.10.2006 žalobkyňou a túto listinu v konaní predložil až právny zástupca žalovanej na záver pojednávania dňa 26.11.2020, resp. bez oboznámenia sa s ňou na pojednávaní uviedol svoj predbežný právny názor, rovnako zmätočne konal súd prvej inštancie aj po zrušení prvého rozsudku na pojednávaní dňa 29.9.2022. Na pojednávaní konanom dňa 29.9.2022 nedošlo k vykonaniu žiadneho iného dôkazu oproti dôkaznej situácii pred vyhlásením prvého rozsudku a aj napriek tomu došlo zo strany súdu prvej inštancie k neodôvodnenej zmene jeho právneho posúdenia, čo do povinnosti strán sporu uniesť dôkazné bremeno, keď až z krátkého odôvodnenia súdu prvej inštancie po vyhlásení rozsudku bolo žalovanej oznámené, že súd prvej inštancie založil svoje rozhodnutie na

záveroch rozhodnutia Najvyššieho súdu SR bez jeho bližšej identifikácie. Na takúto zásadnú zmenu v konaní nebola žalovaná upozornená, a prenesenia dôkazného bremena zo žalobkyne na žalovanú nebolo stranám sporu známe až do momentu stručného odôvodnenia súdu prvej inštancie po vyhlásení rozsudku. Uvedené nevyplýva ani zo znenia zápisnice z pojednávania dňa 29.9.2022. Do tohto momentu bolo z postupu súdu zrejmé, že dôkazné bremeno je na žalobkyni a jej povinnosťou je preukazovať opravdivý záujem matky žalobkyne o poručiťku. Tomu bol prispôsobený aj procesný útok a procesná obrana žalovanej. Súd prvej inštancie nevyužil ani postup predpokladaný § 181 ods. 2 C.s.p., čo v prípade zmeny právneho posúdenie bol povinný vykonať, keďže v konaní, ktoré predchádzalo vydaniu prvého rozsudku jeho predbežné právne posúdenie smerovalo k neuneseniu dôkazného bremena žalobkyňou (bližšie strana 3 Zápisnice z pojednávania dňa 26.11.2020). Takým postupom súd prvej inštancie svoje konanie a rozhodovanie urobil nepredvídateľným a prekvapivým, najmä vo vzťahu k možnosti strán sporu reagovať a v konaní uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany. Minimálne tak znemožnil žalovanej vyjadriť sa k novej aplikácii záverov uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.4.2018 sp. zn. 4Cdo/195/2017, o ktorom sa žalovaná dozvedela až z odôvodnenia rozsudku. Podľa názoru žalovanej došlo k naplneniu odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1. písm. b/ C.s.p., keď nielenže bez akejkoľvek zmeny v dokazovaní, ale aj bez avizovania takejto zmeny uvažovania, súd prvej inštancie stanovil uniesť dôkazné bremeno výlučne žalovanej, ktorá sa o tom dozvedela až následne, po vyhlásení rozsudku, a bez unesenia dôkazného bremena žalovanou bude v konaní neúspešná.

Súd prvej inštancie dospel podľa žalovanej na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam (§ 365 ods. 1. písm. h/ C.s.p.), keď aj napriek existencii listiny o vydedení vo forme notárskej zápisnice, z ktorej jednoznačne vyplýva dôvod vydedenia, určil, že neexistovali, resp. neboli v konaní preukázané, také skutočnosti, ktoré by odôvodňovali dôvod vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka. Žalovaná sa domnievala, že z predložených a vykonaných dôkazov také skutočnosti boli preukázané a zároveň potvrdené vo forme notárskej zápisnice ako verejnej listiny. Súd prvej inštancie však na existenciu notárskej zápisnice ako verejnej listiny neprihliadol a nesprávne určil, že dôvody v nej uvedené sa netýkajú preukázania dôvodu vydedenia. Rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza podľa žalovanej z nesprávneho právneho posúdenia veci (§ 365 ods. 1. písm. h/ C.s.p.), keď nesprávne posúdil závet a Listinu o vydedení zo 17.10.2006 ako verejnú listinu podľa § 205 C.s.p. a jej procesné následky v konaní, a rovnako nesprávne posúdil aplikáciu záverov uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.4.2018 sp. zn. 4Cdo/195/2017 na skutkový stav tohto súdneho konania ako rozhodnutia „vyšších súdnych autorít“, aj napriek tomu, že predmetom konania pred Najvyšším súdom SR bol iný skutkový stav. Uviedla, že v súlade s § 205 C.s.p.: „Listiny vydané orgánmi verejnej moci v medziach ich právomoci, ako aj listiny, ktoré sú osobitným predpisom vyhlásené za verejné, potvrdzujú pravdivosť toho, čo sa v nich osvedčuje alebo potvrdzuje, ak nie je dokázaný opak.“ Zo znenia ustanovenia § 205 C.s.p. a tiež zo znenia Notárskej zápisnice z 17.10.2006 je zrejmé, že touto verejnou listinou nebolo osvedčené len „samotné spísanie listiny o vydedení“ ako to nesprávne uviedol súd prvej inštancie, ale obsahom bolo tiež potvrdenie existencie dôvodu vydedenia podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka. Zároveň zo znenia notárskej zápisnice vyplýva, že nedošlo len k formálnemu overeniu textu listiny o vydedení, alebo spolu so spísaním notárskej zápisnice bola poručiťka „poučená v zmysle § 479 Občianskeho zákonníka o práve tzv. neopomenuteľných dedičov“, a tiež notárka V. V. K. poručiťke „vysvetlila jej obsah“. Je tak evidentné, že notárska listina ako verejná listina potvrdila pravdivosť toho, čo sa v nej osvedčuje, a teda aj pravdivosť dôvodu vydedenia. Za takého stavu bolo podľa žalovanej povinnosťou žalobkyne v konaní dokázať opak, teda, že dôvod vydedenia neexistoval. Taký postup ale súd prvej inštancie po zrušení prvého rozsudku odvolacím súdom nevykonala a dôkazné bremeno bez zdôvodnenia, uložil preukázať len žalovanej. Súd prvej inštancie podľa názoru žalovanej nesprávne a nedôvodne preniesol dôkazné bremeno na žalovanú výlučne na základe prevzatia odôvodnenia výlučne jedného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR (iné, vo svojich dôsledkoch podobné rozhodnutia, súd prvej inštancie neuvádza), ktoré zároveň subsumuje pod „rozhodovacia praxou vyšších súdnych autorít“. Vôbec neposúdil špecifickosť prejednávanej veci, teda najmä to, že dôvod vydedenia nastal medzi osobami, ktoré už nežijú, a nie je tak možné zistiť skutočný stav ich vzťahu počas doby, v ktorej poručiťka spísala listinu o vydedení. Zároveň predmetom konania, ktorého výsledkom bolo uznesenie Najvyššieho súdu SR zo dňa 23.4.2018 sp. zn. 4Cdo/195/2017, bol negatívny postoj aj poručiťka voči vydedenému potomkovi („vzťah medzi žalobcom a poručiťkom bol dlhodobý, od roku 1993 (po smrti matky) veľmi zlý, nekomunikovali spolu skoro vôbec a tento nezáujem vychádzal zo strany žalobcu z dôvodu, že jeho brat mal záujem získať od neho majetok, čo najprv narušilo vzťah medzi oboma bratmi, čo sa nepriaznivo odrazilo aj na vzťahu žalobcu k svojmu otcovi), a nie ako v tomto spore, kde poručiťka preukázateľne sa dokonca osobne aj počas dospelosti vydedenej

dcéry o ňu starala. Je evidentné, že ak poručiiteľka, aj napriek zdravotným komplikáciám svojej dcéry ju vydedila, existoval veľmi závažný dôvod na vydedenie. Výlučne jedna osoba mohla poznať čo sa medzi poručiiteľkou a jej dcérou odohralo v dobe spisania listiny o vydedení a tou je žalobkyňa, ktorá istý čas dokonca bývala spolu s poručiiteľkou v spoločnej domácnosti. Keďže ale aktuálne výlučne ona (žalobkyňa) môže mať prospech z neúspechu žalovanej v tomto konaní, neexistuje možnosť ako taký stav riadne a dostatočne zistiť. Ak za takého skutkového stavu došlo k preneseniu dôkazného bremena na žalovanú, a to dokonca bez toho, aby na to bola žalovaná upozornená, žalovaná sa domnievala, že v konaní bol naplnený aj odvolací dôvod podľa § 365 ods.1. písm. h/ C.s.p. Žalovaná tak navrhla rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutej časti zrušiť (zrejme zmeniť) a žalobu žalobkyne v celom rozsahu zamietnuť a priznať jej nárok na náhradu trov konania celom rozsahu 100% alebo zrušiť a vec vrátiť súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

21. Žalobkyňa sa k odvolaniu žalovanej nevyjadrila, odvolací návrh nepodala.

22. Krajský súd v Bratislave ako súd odvolací (§ 34 C.s.p.) viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 C.s.p.) a vychádzajúc zo skutkového stavu zisteného súdom prvej inštancie, ktorý nepovažoval za potrebné doplniť ani znovu zopakovať (§ 385 ods. 1 C.s.p.), prejednal vec v odvolaní napadnutej časti bez nariadenia odvolacieho pojednávania a vo veci rozhodol postupom podľa § 378 ods. 1 v spojení s § 219 ods. 3 C.s.p., keď dospel k uzáveru, že odvolanie žalovanej nie je dôvodné.

23. Podľa § 387 ods. 1 C.s.p. odvolací súd rozhodnutie prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne. Podľa odseku 2 citovaného ustanovenia, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

24. Odvolací súd za aplikácie § 380 ods. 2 C.s.p. predovšetkým z úradnej povinnosti posudzoval, či konanie pred súdom prvej inštancie nie je zaťažené vadou/vadami, ktorá/ktoré sa týka/týkajú procesných podmienok. Posúdením procesného postupu súdu prvej inštancie v konaní, ktoré prechádzalo rozhodnutiu vo veci a ktorý zistil odvolací súd preskúmaním predloženého súdneho spisu, odvolací súd v konaní nezistil procesné vady zakladajúce dôvody pre zrušenie rozhodnutia podľa § 389 ods. 1 písm. a/ a b/ CSP. Postupom súdu prvej inštancie nedošlo k takému nesprávnemu procesnému postupu, ktorý by znemožnil strane uskutočňovať jej patriace procesné práva v takej miere, že by došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

25. Preskúmaním obsahu spisu odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie vykonal dokazovanie dostatočným spôsobom, dôkladne sa zaoberal tvrdeniami a dôkazmi strán v spore, dôkazy vyhodnotil v súlade so zásadami podľa § 191 C.s.p. a zo zisteného skutkového stavu vyvodil aj správny právny záver. Svoje rozhodnutie súd prvej inštancie odôvodnil v súlade s požiadavkami § 220 ods. 2 C.s.p., s odôvodnením napadnutého rozsudku sa odvolací súd stotožnil a konštatuje správnosť jeho dôvodov (§ 387 ods. 2 C.s.p.), vysporiadal sa s podstatnými tvrdeniami uvedenými v odvolaní (§ 387 ods. 3 C.s.p.).

26. Podľa § 469a ods. 1 písm. a/ Občianskeho zákonníka poručiiteľ môže vydediť potomka, ak
a) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch,
b) o poručiiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať,
c) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka,
d) trvalo vedie neusporiadaný život.

Podľa § 469a ods. 2 pokiaľ to poručiiteľ v listine o vydedení výslovne určí, vzťahujú sa dôsledky vydedenia aj na osoby uvedené v § 473 ods. 2.

O náležitostiach listiny o vydedení a o jej zrušení platia obdobne ustanovenia § 476 a 480; v listine však musí byť uvedený dôvod vydedenia (§ 469a ods. 3).

Podľa § 479 Občianskeho zákonníka maloletým potomkom sa musí dostať aspoň toľko, koľko robí ich dedičský podiel zo zákona, a plnoletým potomkom aspoň toľko, koľko robí jedna polovica ich dedičského podielu zo zákona. Pokiaľ tomu závet odporuje, je v tejto časti neplatný, ak nedošlo k vydedeniu uvedených potomkov.

27. Podľa § 194 ods. 1 C.m.p. ak rozhodnutie o dedičskom práve závisí od zistenia sporných skutočností, odkáže súd uznesením po márnom pokuse o zmier toho z dedičov, ktorého dedičské právo sa javí ako menej pravdepodobné, aby určenie spornej skutočnosti uplatnil žalobou. Na podanie žaloby určí lehotu, ktorá nesmie byť kratšia ako jeden mesiac.

Súd pokračuje v konaní s účastníkmi podľa výsledku sporu (§ 194 ods. 2 C.m.p.).

28. V danom prípade bolo uznesením Okresného súdu Bratislava II zo dňa 27.2.2020 č. k. 38D/473/2019-100 konanie o dedičstve po poručiťelke S. L., nar. X.X.XXXX, zomr. XX.X.XXXX (matke žalovanej a matky žalobkyne) prerušené a žalobkyňa bola odkázaná, aby sa domáhala určenia, že závet poručiťelky a listina o vydedení, spisanej notárom V. V. K. dňa 17.10.2006 vo forme notárskej zápisnice č. N 232/2006, Nz 40643/2006, NCRza 4399/2006 sú neplatné, a to žalobou na Okresný súd Bratislava II, vzhľadom k tomu, že rozhodnutie o dedičskom práve, t. j. či žalobkyňa, vnučka poručiťelky má v konaní postavenie dediča a s akým dedičským podielom alebo je z dedenia vylúčená, závisí od spornej skutočnosti, t.j. či závet a listina o vydedení sú neplatné, a to v dôsledku neexistencie dôvodov vydedenia a v dôsledku, že poručiťelka v závete a listine o vydedení nevyjadrila svoju vôľu slobodne, vážne a zrozumiteľne poznajúc úplné dôsledky svojho konania.

29. Predmetom odvolacieho konania zostalo posúdenie (ne)platnosti listiny o vydedení poručiťelky S. L., narodennej dňa X.X.XXXX, zomretej dňa XX.X.XXXX, naposledy bytom M. X, Z., spísaná notárkou V. V. K. dňa 17.10.2006 vo forme notárskej zápisnice č. N 232/2006, Nz 40643/2006, NCRza 4399/2006, NCRIs 40463/2006, keďže proti zamietajúcej časti ohľadom určenia neplatnosti závetu odvolanie nebolo podané.

30. Vydedenie je odňatie subjektívneho práva potomkov (ako neopomenuteľných dedičov) na ich povinné podiely. Dôvody sú taxatívne vymedzené v § 479 Občianskeho zákonníka. Je to jednostranný výslovný prejav vôle, ktorým poručiťel' odoberá svojmu potomkovi ako neopomenuteľnému dedičovi právo dediť, ktoré mu zo zákona patrí. Materiálne náležitosti vydedenia sú upravené v § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka. Formálne náležitosti vydedenia: - vyhotovenie listiny o vydedení, ktorá obsahuje rovnaké náležitosti ako závet s uvedením dôvodu vydedenia, inak by bolo vydedenie neplatné. Ak by listina obsahovala iný dôvod alebo žiaden, nemala by žiadne právne následky. Právnymi následkami vydedenia sú vylúčenie neopomenuteľného dediča z dedičstva, obmedzenie dedičského nároku (povinného podielu) neopomenuteľného dediča, pričom podiel vydedeného dediča nadobúdajú rovnakým dielom jeho potomkovia ak v listine o vydedení tiež nie sú vydedení.

Materiálnou náležitosťou vydedenia je okrem všeobecných požiadaviek pre platnosť právneho úkonu, existencia konkrétneho dôvodu vydedenia uvedeného v zákone. Rozširovanie týchto dôvodov nie je prípustné. Dôvod vydedenia musí byť pod sankciou neplatnosti právneho úkonu konkretizovaný tak, aby bol zrozumiteľný nielen dotknutému subjektu, ale aj subjektu nezúčastnenému (§ 37ods. 1 Občianskeho zákonníka)- uznesenie Najvyššieho súdu SR z26. júla 2012 sp. zn. 4Cdo 194/2011).

31. V predmetnej listine o vydedení bol uvedený dôvod vydedenia spočívajúci v tom, že dcéra poručiťelky o poručiťelku trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať. Vydedenie teda obsahovalo dôvod vydedenia v zmysle § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, avšak bez uvedenia, v čom konkrétne malo spočívať neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiťelku.

32. Odvolací súd už v predchádzajúcom rozhodnutí-uznesení zo dňa 28.2.2022 č. k. 4Co 148/2021-180 vyslovil, že pri úvahe, či ide o neprejavenie opravdivého záujmu v zmysle ust. § 469 ods.1 Obč. zák. sa považuje vzájomný vzťah medzi poručiťelom a potomkom, najmä či tento vzťah mal charakter skutočného vnútorného vzťahu a nielen predstieraného, formálneho. Existenciu takéhoto kvalifikovaného vzťahu možno vyvodit' z rozličných vonkajších prejavov, napr. z osobného, prípadne písomného styku, zo vzájomnej starostlivosti potomka a poručiťela a pod., pričom pri posudzovaní otázky, či existuje dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka, nemožno opomenúť ani konkrétne možnosti dediča prejavovať takýto záujem a tiež okolnosti, za ktorých k vydedeniu došlo, najmä, či potomkovi v prejavovaní opravdivého záujmu o poručiťela nebránili objektívne okolnosti, prípadne, či zo strany potomka nejde o nezavinené neprejavenie takéhoto kvalifikovaného záujmu. Zákonný dôvod vydedenia uvedený v § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka totiž vyžaduje, aby neprejavenie opravdivého záujmu bolo potomkom zavinené, nestačí len samotná existencia takéhoto stavu (rozsudok NS SR sp. zn. 5Cdo 239/2009 zo dňa 24.2.2010). Za nepreskúmateľný pre nekonkrétne považoval dôvod uvedený v listine o vydedení, keďže z neho nie

je zrejmé, v čom konkrétne vydedená matka žalobkyne nemala prejavovať opravdivý záujem. Dôvod vydedenia je subjektívnym dôvodom so širokospektrálnou škálou vymenovania negatívnych skutočností vo vzťahu poručiťľa a potomka (napr. neposkytnutie potrebnej pomoci v chorobe, v starobe a v iných závažných prípadoch).

Dôvod vydedenia matky žalobkyne poručiťľkou v Notárskej zápisnici obsahujúcej v listine o vydedení je uvedený: „Ako dôvod v zmysle § 469a platného Občianskeho zákonníka uvádzam, že svoju dcéru vydeďujem preto, lebo o mňa trvalo moja dcéra neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mala prejavovať“ nemožno považovať za dostatočne konkretizovaný a tento nebol známy ani žalovanej (tiež dcére poručiťľky). Žalovaná len konštatovala, že je potrebné prihliadať viac na vôľu poručiťľky, ktorá v tom čase musela mať podľa nej dôvody, prečo vydedenú vydedila, keď sa rozhodla vykonať vydedenie formálnou procedúrou pred notárom a že tieto dôvody poručiťľka zároveň výslovne v notárskej zápisnici uviedla s tým, že doteraz nebol tento dôvod žalobkyňou relevantne spochybnený. Pritom sama žalovaná v konaní na pojednávaní dňa 26.11.2020 prostredníctvom svojho právneho zástupcu uviedla, že „vydedenie matky žalobkyne a jej potomkov vyšlo najavo až v rámci dedičského konania, žalovaná bola prekvapená a nemala o tom vedomosť“.

Dôkazné bremeno žalobkyne by inak malo spočívať v preukazovaní okolností vyvracajúcich dôvod vydedenia, avšak za predpokladu, že by mala vedomosť o konkrétnych okolnostiach, ktoré mali predstavovať neprejavovanie opravdivého záujmu, ktorý by matka žalobkyne mala ako potomok prejavovať, teda v čom konkrétne malo neprejavovanie opravdivého záujmu o poručiťľku spočívať. Dôvod vydedenia totiž musí byť pod sankciou neplatnosti právneho úkonu konkretizovaný tak, aby bol zrozumiteľný nielen dotknutému subjektu, ale aj subjektu nezúčastnenému (§ 37 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Len v prípade konkrétne uvedeného dôvodu, v čom malo spočívať neprejavovanie opravdivého záujmu, možno posudzovať súdom, či išlo o dôvod postačujúci pre vydedenie podľa § 469a ods. 1 Občianskeho zákonníka a či sa tento obranou vydedeného potomka vyvrátil. Preto odvolacia námietka žalovanej, že súd prvej inštancie dôkazné bremeno ponechal výlučne na žalovanej a že rozsudok súdu prvej inštancie je zároveň založený na neúplne zistenom skutkovom stave a že vychádzal z nesprávneho právneho posúdenia veci, nie je dôvodná. Až v odvolaní žalovaná namietala, že žalobkyňa podala žalobu predčasne a súd prvej inštancie nebol na ňu povinný prihliadnúť a žalobu v celom rozsahu, po posúdení naplnenia podmienok konania, mal podľa nej odmietnuť. Ide pritom o nesprávny názor žalovanej, ktorý vyvodzovala z toho, že prvým dňom na podanie žaloby bol deň 21.3.2020, koniec lehoty potom pripadol na deň 20.4.2020 a žalobkyňa podala žalobu mimo tejto lehoty dňa 19.3.2020, čo je podľa nej v rozpore s uloženou povinnosťou určenou v uznesení č. k. 38D/473/2019-100 z 27.2.2020, nakoľko žalobkyňa podala žalobu v lehote jej určenej. Neodpodstatnená je odvolacia námietka žalovanej, že súd prvej inštancie svoje konanie a rozhodovanie urobil nepredvídateľným a prekvapivým, najmä vo vzťahu k možnosti strán sporu reagovať a v konaní uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, keďže jej bol zrejmý už predchádzajúci názor odvolacieho súdu v jeho zrušujúcom uznesení zo dňa 28.2.2022 č. k. 4Co/148/2021-180, ktorým bol súd prvej inštancie v ďalšom konaní viazaný a ktorým sa aj riadil. Takže svoje konanie a rozhodovanie neurobil nepredvídateľným a prekvapivým, najmä vo vzťahu k možnosti strán sporu reagovať a v konaní uplatňovať prostriedky procesného útoku a prostriedky procesnej obrany, ako tvrdí žalovaná.

K argumentácii žalovanej, že súd prvej inštancie vôbec neposúdil špecifickosť prejednávanej veci, teda najmä to, že dôvod vydedenia nastal medzi osobami, ktoré už nežijú, a nie je tak možné zistiť skutočný stav ich vzťahu počas doby, v ktorej poručiťľa spísala listinu o vydedení, odvolací súd uvádza, že práve aj pre takýto prípad sa vyžaduje konkretizovanie dôvodu vydedenia, aby bol konkretizovaný tak, aby bol zrozumiteľný nielen dotknutému subjektu, ale aj subjektu nezúčastnenému (§ 37ods. 1 Občianskeho zákonníka)- uznesenie Najvyššieho súdu SR z 26. júla 2012 sp. zn. 4Cdo/194/2011) a aby ho bolo možné v konaní buď potvrdiť alebo vyvrátiť. Žalovaná tiež v odvolaní argumentuje tým, že rozsudok je zároveň založený na neúplne zistenom skutkovom stave, pričom vo svojom vyjadrení zo dňa 17.3.2021 práve žalovaná považovala odvoláciu námietku žalobkyne proti predchádzajúcemu rozsudku súdu prvej inštancie o nedostatočne vykonanom dokazovaní za nedôvodnú a neodôvodnenú a mala za to, že v konaní bol dostatočne a riadne zistený skutkový stav veci. Čo sa týka námietky žalovanej, že predmetná listina o vydedení bola spísaná vo forme verejnej listiny (notárskej zápisnice), a teda sa v zmysle § 205 C.s.p. predpokladá pravdivosť toho, čo sa v tejto listine osvedčilo alebo potvrdilo, predmetná notárska zápisnica ako verejná listina síce osvedčuje a potvrdzuje spísanie listiny o vydedení poručiťľkou v danom mieste a čase z dôvodu podľa § 469a ods. 1 písm. b/ Občianskeho zákonníka (čo ani medzi stranami nebolo sporné), avšak v žiadnom prípade neosvedčuje a nepotvrďuje existenciu (danosť)

tohto dôvodu vydedenia (čo bola základná sporná otázka medzi stranami). Existencia (danosť) dôvodu vydedenia nebola predmetom osvedčenia notárom, tým bolo len samotné spísanie listiny o vydedení.

33. Odvolací súd z vyššie uvedených dôvodov rozsudok súdu prvej inštancie v napadnutých častiach ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil.

34. O nároku na náhradu trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd podľa § 396 ods. 1 a § 255 ods. 1 C.s.p. a žalobkyni, úspešnej v odvolacom konaní, nárok na náhradu trov odvolacieho konania nepriznal, nakoľko jej v tomto konaní žiadne trovy nevznikli.

35. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Tento rozsudok nemožno napadnúť odvolaním.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha- dovolací návrh (§ 428 C.s.p.).